

<i>Rodzaj dokumentu:</i>	Materiał dodatkowy
<i>Zagadnienie:</i>	Przykładowe testy <i>Język polski w użyciu</i> Test 1.
<i>Egzamin:</i>	Egzamin maturalny
<i>Przedmiot:</i>	Język polski
<i>Poziom egzaminu:</i>	Poziom podstawowy
<i>Adresaci dokumentu:</i>	Nauczyciele języka polskiego Uczniowie szkół ponadpodstawowych
<i>Data publikacji dokumentu:</i>	21 marca 2024 r.

Zespół redakcyjny:

Sławomira Wójcik (OKE w Łodzi)
dr Wioletta Kozak (CKE)
Agnieszka Romerowicz (CKE)
Wioletta Łakoma-Sabat (CKE)

Recenzenci:

dr hab. Maciej Michalski (UW)
dr Kinga Białek (Szkoła Edukacji PAFW i UW)
dr Tomasz Karpowicz (UW)
dr Marcin Smolik (CKE)
dr Iwona Łapińska (OKE w Gdańsku)
dr Romana Patyk (OKE w Jaworznie)
Grzegorz Sawa (OKE w Warszawie)
Beata Kwapińska (OKE we Wrocławiu)

Materiał został opracowany przez Centralną Komisję Egzaminacyjną we współpracy z okręgowymi komisjami egzaminacyjnymi.

Centralna Komisja Egzaminacyjna

ul. Józefa Lewartowskiego 6, 00-190 Warszawa
tel. 22 536 65 00
sekretariat@cke.gov.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Gdańsku

ul. Na Stoku 49, 80-874 Gdańsk
tel. 58 320 55 90
komisja@oke.gda.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Jaworznie

ul. Adama Mickiewicza 4, 43-600 Jaworzno
tel. 32 616 33 99
oke@oke.jaworzno.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Krakowie

os. Szkolne 37, 31-978 Kraków
tel. 12 683 21 99
oke@oke.krakow.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łomży

al. Legionów 9, 18-400 Łomża
tel. 86 473 71 20
sekretariat@oke.lomza.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łodzi

ul. Ksawerego Praussa 4, 94-203 Łódź
tel. 42 634 91 33
sekretariat@lodz.oke.gov.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Poznaniu

ul. Gronowa 22, 61-655 Poznań
tel. 61 854 01 60
sekretariat@oke.poznan.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Warszawie

ul. Józefa Bema 87, 01-233 Warszawa
tel. 22 457 03 35
info@oke.waw.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna we Wrocławiu

ul. Tadeusza Zielińskiego 57, 53-533 Wrocław
tel. 71 785 18 94
sekretariat@oke.wroc.pl

Uwaga. Na egzaminie maturalnym za rozwiązanie od 5 do 7 zadań w teście *Język polski w użyciu* zdający może uzyskać maksymalnie 10 pkt. Poniższy test jest materiałem ćwiczeniowym, dlatego za rozwiązanie wszystkich zadań uczeń może otrzymać więcej niż 10 punktów.

Test *Język polski w użyciu*

Przeczytaj uważnie teksty, a następnie wykonaj zadania umieszczone pod nimi. Odpowiadaj **tylko na podstawie tekstów** i tylko **własnymi słowami** – chyba że w zadaniu polecono inaczej. Udzielaj tyłu odpowiedzi, o ile Cię poproszono.

Tekst 1.

Igor Kąkolewski

Co decyduje i będzie decydować o atrakcyjności przekazu w muzeum historycznym?

Nowoczesne muzeum historyczne to muzeum narracyjne. Cechą nowoczesnego muzeum „opowiadającego” jest jego wyzwolenie z okowów, a raczej z naturalnych ograniczeń muzeum klasycznego – czyli instytucji muzealnej o charakterze świątyni i galerii sztuki zarazem, której charakter w pełni wykształcił się w XIX wieku i w początkach XX stulecia.

Dzięki różnym technikom powielania, operowania powiększeniem i zbliżeniem narracyjne muzeum historyczne może lepiej niż muzeum tradycyjne eksponować takie artefakty¹, które w klasycznych wnętrzach muzealnych są dla oka widza trudno osiągalne lub wręcz okazują się nieosiągalne. Mój ulubiony przykład to *Apoteoza Gdańska* Izaaka van den Blocka z początku XVII wieku. Ten, kto zechce zapoznać się z tym dziełem, gdy będzie zwiedzać wnętrze Sali Czerwonej gdańskiego ratusza, musi zadrzeć głowę i nie tylko boleśnie skręci sobie szyję, lecz także niewiele zobaczy. Natomiast jeżeli będzie obcować z instalacją np. w postaci prezentacji audio-wideo, otrzyma niejako szansę „wejścia” w to malarskie przedstawienie i odbycia pasjonującej wędrówki w scenerii przepięknej alegorycznymi przedstawieniami oraz realistycznymi detalami. Zatem jedna z zalet ekspozycji w muzeum narracyjnym polega na tym, że może ono eksponować wartościowe obiekty niekoniecznie w formie oryginalnych eksponatów, zabezpieczonych przed widzem.

Z drugiej strony wydaje się, że o atrakcyjności nowoczesnego historycznego muzeum „opowiadającego” w najmniejszym stopniu decyduje technologia, będąca zaledwie narzędziem, które można dobrze lub źle zastosować. Istotą i szansą ekspozycji narracyjnej jest poszerzenie kontaktu z widzem na poziomie nie tylko odbioru wizualnego, lecz także innych zmysłów.

W muzeum narracyjnym widz może dotykać w rozmaity sposób. Nie tylko – co oczywiste – może za pomocą dłoni używać ekranów dotykowych lub elementów fizycznych instalacji interaktywnych. Może także dotykać stopami, jak w przypadku odpowiednio zaprojektowanej podłogi, z którą kontakt ma wywoływać konkretne emocje i wrażenia, dzięki czemu pomoże wzmocnić odbiór wystawy na poziomie wizualnym (przykład: podłoga w ciemnym przejściu prowadząca do Świątyni Dobrych Uczynków w fabryce Schindlera w Krakowie). W muzeum narracyjnym widz może również wąchać – bynajmniej nie jest to zapach terpentyny z podłogi lub środków czystości, lecz przede wszystkim „zaprojektowany” zapach (przykład: kadz z zapachami korzennymi z wystawy *Na jedwabnym szlaku*

w nowojorskim Metropolitan Museum w 2011 roku). Wreszcie – widz może usłyszeć: nie tylko oderwane dźwięki wybuchów pocisków artyleryjskich, odgłosy z przestrzeni ulic lub liturgiczne śpiewy z wnętrz świątyń, lecz także pełne utwory muzyczne, wykonania dzieł dawnych mistrzów lub też kompozycje powstałe specjalnie na potrzeby pojedynczych instalacji. To ostatnie rozwiązanie jest oczywiście zwłaszcza w muzeach związanych z historią muzyki, w których należy zwracać uwagę, aby warstwa wizualna nie zdominowała przekazu muzycznego.

Podsumujmy więc: o atrakcyjności narracyjnego muzeum historycznego decyduje jego hybrydowa forma, będąca wytworem współczesnych przekształceń kulturowych i technologicznych. Historyczne muzeum narracyjne staje się (lub może się stać) hybrydą, połączeniem teatru czterech zmysłów z instytucją ściśle łączącą funkcje muzealno-wystawiennicze i nowoczesnie pojęte zadania naukowe wczesnej epoki elektroniki.

Na podstawie: Igor Kąkolewski, *Co decyduje i będzie decydować o atrakcyjności przekazu w muzeum historycznym? Kilka refleksji i prorocत्व, a może tylko utopistycznych marzeń*, [w:] *Historia Polski od-nowa. Nowe narracje historii i muzealne reprezentacje przeszłości*, red. Robert Kostro, Kazimierz Wóycicki i Michał Wysocki, Warszawa 2014.

¹ Artefakt – dzieło ludzkiego umysłu i ludzkiej pracy.

Tekst 2.

Małgorzata Machałek
„Zanurzanie się” w przeszłość

Muzea narracyjne zawdzięczają swój sukces frekwencyjny znalezieniu odpowiadającego zwiedzającym sposobu opowiadania o przeszłości. Współczesny przekaz muzealny opiera się w nich na emocjach, na doznaniach zmysłowych i na informacjach. Nadal ważną rolę w konstruowaniu wystaw odgrywają muzealia¹, ale ich znaczenie jest zdeterminowane miejscem, jakie zajmują one w opowieści muzealnej. Zdecydowana większość tych ekspozycji ma charakter interaktywny. Na widza czekają ekrany i tablice dotykowe, tablety, interaktywne quizy, gry i zadania prowokujące do aktywnego uczestnictwa. Atrakcyjność, podobnie jak siła oddziaływania wystaw narracyjnych, wynika z faktu, że uruchamiają one emocje, wciągają zwiedzającego w głąb proponowanej przez siebie opowieści, nie pozwalają mu na pozostanie obojętnym, a tym samym kształtują wyobrażenia o przeszłości.

Dzięki multimediom możliwe jest wykorzystanie na wystawie filmów, nagrań dźwiękowych, powiększonych i powielonych fotografii bądź dokumentów archiwalnych. Multimedia umożliwiają też poszerzenie klasycznego przekazu słownego. Tekst nie musi już się ograniczać do krótkiego podpisu pod obiektem muzealnym bądź do tablicy informacyjnej, ale – dzięki cyfrowym nośnikom – może osiągnąć w zasadzie nieograniczone rozmiary. Przełamane zostają też ograniczenia przestrzenne – widz może obejrzeć doskonale zdjęcia lub wizualizacje obiektów, które w sposób fizyczny nie mieszczą się już na wystawie. Są to formy komunikacji wizualnej zastępujące częściowo muzealia i występujące z nimi na równych prawach – jedno po to, aby można ich było dotykać, inne z powodu braku oryginałów. Niektóre wystawy obywiają się bez artefaktów, które są zastępowane przez modele, przez wizualizacje lub przez rekonstrukcje (np. nieistniejąca drewniana synagoga w Gwoźdźcu w Muzeum Historii Żydów Polskich w Warszawie). Dla ucznia, a zapewne i dla części nauczycieli, sporą trudnością będzie rozróżnienie, co jest repliką, a co – autentykiem.

Jeszcze większą trudność zwiedzający mogą napotkać przy interpretacji instalacji o aspiracjach artystycznych. Wszystkie te elementy składające się na wystawę kształtują wyobrażenie o przeszłości, a nie – świadomość, że jest to jedna z uprawnionych wizji przeszłości.

Dla młodego widza szczególnie atrakcyjna okazuje się interaktywność wystaw narracyjnych. Zastosowanie różnorodnych rozwiązań technicznych pozwala na prowadzenie wielowątkowej i wielopłaszczyznowej narracji. Zwiedzający ma możliwość zapoznania się z ogólną koncepcją wystawy, ale może też pogłębić swoją wiedzę dzięki skorzystaniu z multimediiów. Na większości wystaw mnogość informacji zgromadzonych głównie w wersji cyfrowej staje się jednak tak duża, że zapoznanie się z nimi przekracza nie tylko standardowy czas zwiedzania, lecz przede wszystkim przekracza możliwości percepcyjne przeciętnego zwiedzającego. Z punktu widzenia muzeum jest to sytuacja korzystna, ponieważ może skłaniać do ponownej wizyty. Inaczej wygląda to z punktu widzenia ucznia, którego ciekawość została rozbudzona, ale nie ma już czasu i siły, aby z uwagą zapoznać się z całością zgromadzonego materiału. Przeladowanie informacjami większości ekspozycji zmusza do dokonywania selekcji, pomijania części ekspozycji, co może powodować odczucie chaosu i skutkuje fizycznym zmęczeniem.

Wystawy narracyjne z założenia mają oddziaływać nie tylko na intelekt widza, lecz także na jego emocje. Analiza niektórych z nich przekłada się na wrażenie, że ten drugi cel jest nawet ważniejszy. Z punktu widzenia nauczyciela oddziaływanie na emocje odbiorcy nie tylko zwiększa zaangażowanie ucznia w proces poznawczy, lecz przede wszystkim sprawia, że łatwiej przyjmuje on proponowany przekaz, łatwiej identyfikuje się z jego przesłaniem. Z uwagi na konieczność kształtowania krytycznego myślenia warto jednak pamiętać o pozostawieniu miejsca na refleksję i na samodzielną ocenę przeszłości.

Na podstawie: Małgorzata Machalek, „Zanurzenie się” w przeszłość, czyli kilka uwag o edukacyjnych aspektach muzeów narracyjnych, „Muzealnictwo”, 2016 (57) .

¹ Muzealia – zbiory z różnych dziedzin kultury, sztuki, nauki, kwalifikujące się do umieszczenia w muzeum.

Zadanie 1. (0–1)

Oceń prawdziwość podanych stwierdzeń odnoszących się do tekstu Igora Kąkolewskiego oraz do tekstu Małgorzaty Machalek. Zaznacz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Z każdego z tekstów wynika, że najważniejszą funkcją muzeum narracyjnego jest zapoznanie zwiedzających z historią zgromadzonych w nim eksponatów.	P	F
2.	W każdym z tekstów wyrażono przekonanie, że muzea narracyjne zyskują zainteresowanie zwiedzających, ponieważ odwołują się do ich wiedzy i intelektu.	P	F

Zadanie 2. (0–2)

Czy z tekstu Igora Kąkolewskiego i z tekstu Małgorzaty Machałek wynika taka sama ocena atrakcyjności ekspozycji w muzeum narracyjnym? Uzasadnij odpowiedź, odwołując się do obu tekstów.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 3. (0–2)

Przeczytaj fragment wypowiedzi Jana Ołdakowskiego – dyrektora Muzeum Powstania Warszawskiego.

[...] widz, który odwiedza muzeum [Powstania Warszawskiego], czuje się trochę jak uczestnik powstania, czuje się osobą, która musi podjąć decyzję i zadać sobie pytanie: „czy ja bym do powstania poszedł?”.

J. Ołdakowski, *W szkołach więcej uczy się o Piastach niż o historii XX w.*, www.dzieje.pl

Czy w tekście Igora Kąkolewskiego i w tekście Małgorzaty Machałek mowa o takim samym oddziaływaniu muzeum na widza, o jakim pisze Jan Ołdakowski? Uzasadnij odpowiedź.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 4. (0–1)

Igor Kąkolewski uważa, że technologia w muzeum jest *narzędziem, które można dobrze lub źle zastosować*. Czy w tekście Małgorzaty Machałek znajdujesz potwierdzenie tego sądu? Uzasadnij odpowiedź, odwołując się do tekstu 2.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 5. (0–1)

Jaka funkcja dominuje w zacytowanych poniżej fragmentach tekstu Igora Kąkolewskiego i tekstu Małgorzaty Machałek? Każdej z funkcji A–B przyporządkuj po jednym fragmencie wybranym spośród 1–3. Wpisz numer wybranego fragmentu w odpowiednie miejsce w tabeli.

	Funkcja	Fragment
A	impresywna	
B	ekspresywna	

Fragment

1. Z uwagi na konieczność kształtowania krytycznego myślenia warto jednak pamiętać o pozostawieniu miejsca na refleksję i samodzielną ocenę przeszłości. (M. Machałek)
2. Mój ulubiony przykład to *Apoteoza Gdańska* Izaaka van den Blocka z początku XVII wieku. (I. Kąkolewski)
3. Niektóre wystawy obywają się bez artefaktów, które są zastępowane przez modele, przez wizualizacje lub przez rekonstrukcje [...]. (M. Machałek)

Zadanie 6. (0–4)

Na podstawie obu tekstów napisz notatkę syntetyzującą na temat: nowe technologie we współczesnych muzeach i wpływ tych technologii na zwiedzających. Twoja wypowiedź powinna liczyć 60–90 wyrazów.

Uwaga: w ocenie wypowiedzi będzie brana pod uwagę poprawność językowa, ortograficzna i interpunkcyjna.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Miejsce dla egzaminatora

